

INGELICHT

INFORMATIEMAGAZINE VOOR DE MID OKTOBER 2000

2000
6

**RELATIE
MID -
BEDRIJFS-
LEVEN**

pagina 4

**OVIC 'BUREAU-TIJGERS'
BIJTEN VAN ZICH AF**

pagina 6

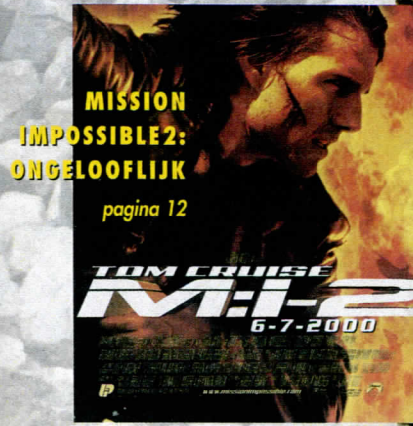
**EFPE DE
ICT
VERHUIZEN
NAAR DE
FREDERIKKAZERNE**

pagina 7

**LATEN WE ALLES NETJES
HOUDEN!**

pagina 10

**MISSION
IMPOSSIBLE 2:
ONGELOOFLIJK**

pagina 12

Tjonge wat gaat het hard

Door Ron Voragen

Nummer 6 alweer. Tjonge wat gaat dat hard. Ik weet nog dat Martinette en ik woensdag 1 maart bij de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering binnenstapten. We moesten het Bureau Communicatie letterlijk van de grond af opbouwen. Er stond namelijk maar 1 bureau en 1 stoel. Voor de rest was er niets. Nu zijn we inmid-

dels acht maanden verder en krijgt het bureau en dus de communicatie steeds meer vorm. Na het nulnummer zijn er nu zes INGELICHTEN verschenen en is het Jaarverslag opnieuw vormgegeven en uitgebracht. Verder hebben we ook de zogenoemde verhuisfolder uitgegeven. Maar er staat nog veel meer op stapel... Dat kunnen we echter niet alleen, daarvoor hebben we u nodig. Want communiceren is geen zaak van 1 man of 1 vrouw, maar van ons allemaal!♦

Correspondenten en agenten gevraagd

Wie heeft er inspiratie om eens een leuk stukje of interessant achtergrondverhaal te schrijven voor ons blad? Ook als u collega's kent die een leuke hobby hebben en die daar best graag met de redactie over willen praten houden wij ons aanbevolen.

Wij zijn altijd op zoek naar enthousiaste correspondenten en tipgevers. U kunt Martinette en mij bereiken op de zevende verdieping van gebouw 32, kamer 7.27. Onze telefoonnummers zijn 070 - 441 90 39 en 070 - 441 90 40. Naar ons mailen (via DONAR) of faxen kan natuurlijk ook. Het faxnummer is 070 - 441 90 10 t.n.v. Bureau Communicatie.♦

Inmiddels zit een flink deel van de 'Haagse MID' alweer ruim een maand op de nieuwe locatie in de Frederikkazerne. Al met al kunnen we terugkijken op een succesvol verlopen verhuisperiode. De dienst heeft medio augustus slechts zeer kort 'plai gelegen, en zelfs in die paar dagen is aan de productiekant de continuïteit van de meest cruciale diensten verzekerd geweest, met name ten behoeve van politieke leiding, Defensie Crisisbeheersingscentrum (DCBC) en Defensie Werving en Selectie (DWS).

Zonder anderen tekort te willen doen wil ik mijn bijzondere waardering uitspreken voor Ronald Hermesen en zijn team van interne en externe mensen die de verhuizing van 'de ICT' hebben voorbereid en uitgevoerd. De meesten van u hebben slechts gemerkt dat zij op woensdagavond uitlogden in het E-gebouw en maandagochtend weer rustig konden inloggen op de nieuwe werkplek. Daarachter is maanden werk een forse krachttoer schuil gegaan. Bravo! Ook Ad Schipper en de andere medewerkers van BAO hebben zich bijzonder ingespannen. Rond zo'n verhuizing heeft natuurlijk iedereen zo zijn probleempjes, denkt daarin uniek te zijn en recht te hebben op directe hulp. Jan van den Bogerd (BAO) had er zijn handen vol aan (het kostte hem zelfs bijna twee vingers!). Desalniettemin werd er dienstverlening met een grote D op de mat gelegd. Goed werk! Het stof is nu enigszins neergedaald en we beginnen te wennen. Dat betekent niet dat het allemaal van een leien dakje gaat. De organisatie zit nog in een kwetsbare fase. In de eerste plaats moet het werkproces binnen de nieuwe delen van de organisatie nog verder worden uitgewerkt. Maar ook voor de rest van de organisatie eromheen moet duidelijk worden wie voortaan wat doet. Dat is bijvoorbeeld van belang voor zaken als informatievoorziening en post stroom. Daar moeten we met z'n allen even goed bij blijven. Onze organisatie is niet zo groot dat de juiste mensen elkaar opeens niet meer zouden kunnen vinden. Dat betekent dat zaken dus niet moeten blijven

INGELICHT wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingendienst (MID).

Dit informatiemagazine verschijnt maandelijks en is in principe bedoeld voor al het burger en militair personeel werkzaam bij de MID. Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau Communicatie, van de hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Eindredactie: R.W.G.M. Voragen bc
Redactie: M.A.M. Bemelmans-Oonincx
Cartoons: Henk Slijkhuis
Fotografie: Media Centrum MID, Henk Smid, Caroline Assies-Beglinger, Ed Maas en Ron Voragen
Vormgeving: Theo Olsthoorn
Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek Zoetermeer
Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijningsdatum
11 oktober	3 november
8 november	1 december

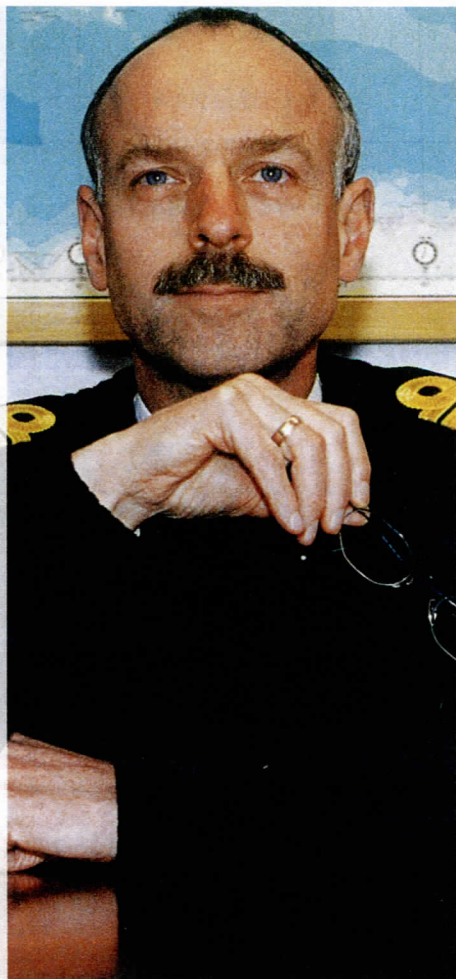
Foto omslag: Focus Op... Caroline Assies-Beglinger

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

liggen, maar gewoon met wat eigen initiatief dienen te worden opgepakt en opgelost. Een tweede punt is de spanning tussen de noodzakelijke veranderingen in organisatie en werkwijze (PRISMA) en de aandacht voor de lopende zaken. De waan van de dag heeft altijd de neiging om ons volledig in beslag te nemen. Onze opdracht is echter breder. We moeten een Mission Statement waar maken. In een volwassen organisatie kan tussen beide uitersten een goede balans worden gevonden. Tegenstrijdige belangen en onevenredig beslag op tijd moeten bespreekbaar worden gemaakt en er dienen prioriteiten te worden gesteld. Daarin vervult het middenkader een sleutelrol. Er is in de MID nu voldoende beweging in de goede richting. Laten we de koers en vaart erin houden!

Over de waan van de dag gesproken... In dit opzicht heeft met name de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid een pittige periode achter de rug, die goed als voorbeeld voor zo'n afweging kan dienen. Acute zorgpunten waren bijvoorbeeld de (vermeende) negatieve invloed van veiligheidsonderzoeken op de wervingsresultaten en uitingen van rechts extremisme in de krijgsmacht. Zaken die terecht grote politieke en departementale aandacht vragen. Onder die omstandigheden moet een basisstudie voor Contra Inlichtingen en Veiligheid even pas op de plaats maken.

Wat ons tot en met de dag van vandaag intensief bezighoudt is de mogelijke deelname van Nederland aan UNMEE, een VN-vredesoperatie in het grensgebied tussen Ethiopië en Eritrea, een gebied waar we niet dagelijks naar keken. Sinds enkele maanden is dat wél het geval. Behalve het aanleveren van voldoende gegevens voor militair-technische planning is vooral ook de analyse van de risico's van deelname aan die operatie een zaak van groot belang voor de politieke besluitvorming.

In nauwe samenwerking met enkele partnerdiensten is voortvarend invulling gegeven aan deze twee behoeften. Over het resultaat bestaat tevredenheid bij de 'klanten'. Een compliment aan het betreffende MID-team is op zijn plaats. Indien Nederland tot deelname besluit zullen we de uitzending uiteraard zo goed mogelijk ondersteunen. De daarvoor noodzakelijke maatregelen worden getroffen.

Een nieuw onderwerp dat onze dienst (met name de afdeling Strategische Projecten) bezig houdt is de toekomstige militaire structuur binnen de

Europese Unie en het realiseren van de zogenoemde 'headline goals' (de ambities). Ook de vraag naar een Europese inlichtingenorganisatie is aan de orde. Hieraan zitten twee kanten: Wat willen we in internationaal verband tot stand brengen, en wat kan Nederland daaraan bijdragen. In beide discussies draagt de MID haar steentje bij, in nauw overleg met de Defensiestaf en de Directie Algemene Beleidszaken. Er liggen inmiddels enkele concrete voorstellen van ons op tafel, die Nederland in staat stellen een nuttige bijdrage te leveren en er nog wat voor terug te krijgen ook. Met deze INGELICHT nr. 6 bestaat ons blad inmiddels een half jaar. Het ziet er prima uit en heeft nadrukkelijk zijn plaats in de communicatie binnen de dienst ingenomen. Sommigen van u hebben hun zorgen geuit over de mate van openheid die rond enkele onderwerpen wordt betracht. Ik begrijp die zorg. Het is voor u even wennen. Tezelfdertijd past het geven van inzicht in onze dienst daar waar dat kan (in eerste aanleg bestemd voor het eigen personeel) goed in deze tijd. "Openheid waar dat kan, geslotenheid waar dat moet" is het motto. Op gepaste wijze zal met deze aanpak worden doorgegaan. Voorts hebben sommigen gewezen op enkele onvolkomenheden vanuit het oogpunt van veiligheid. Dat laatste lijkt me een terechte opmerking: Daar moeten we scherp op zijn, en de veiligheidsfunctionaris zal dan ook nauwer bij de eindredactie van INGELICHT worden betrokken.

Ten slotte heb ik in de concept inhoudsopgave van dit nummer gezien dat de 'Focus op..' ditmaal aan onze Caroline gewijd is. Dat betekent dat de directeur zijn column kort kan houden... Ik wens u veel leesplezier met deze uitgave van ons blad.

Joop van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Kosvomedaille uitgereikt

'Schitterend mooi werk'

Maandag 28 augustus 2000 ontving adjudant ~~XXXXXXXXXX~~ uit handen van generaal-majoor Joop van Reijn de Kosovomedaille. Adjudant ~~XXXXXXXXXX~~ was geplaatst bij 1(NL) ARTYBN (Gele Ridders) in Orahovac. Hier heeft hij, naar eigen zeggen, met veel plezier zijn contra inlichtingen en veiligheidstaken verricht. Naast deze werkzaamheden heeft hij ook het Genie hulpbataljon in Prizren en later ook het helidetachment

in Toplicana van de nodige ondersteuning voorzien. "Het was schitterend mooi werk om te doen", zegt hij enthousiast. "Zeker toen ik mocht constateren dat de commandanten van de verschillende Nederlandse eenheden onze ondersteuning op het gebied van contra inlichtingen en veiligheid zeer hebben gewaardeerd." ~~XXXXXXXXXX~~ verbleef van 21 juni tot en met 14 december 1999 in Kosovo.

Sectie Industrieveiligheid: Houdt de MID namens het ministerie van Defensie toezicht op naleving van ARBO-regelgeving bij bedrijven?

Relatie MID - Bedrijfsleven

Wat heeft de MID met industrieveiligheid te maken en wat is industrieveiligheid nu eigenlijk? In de komende nummers van INGELICHT zal aan de hand van een aantal artikelen worden geprobeerd u meer inzicht te geven in de taken van de Sectie Industrieveiligheid.

Voor de meeste mensen die solliciteren voor een baan bij het Ministerie van Defensie en zogenoemde vertrouwensfuncties gaan vervullen wordt een veiligheidsonderzoek ingesteld. Een veiligheidsonderzoek wordt ingesteld omdat deze (potentiële) Defensiemedewerkers in aanraking komen met gerubriceerde informatie of met informatie die de belangen van Nederland en/of haar bondgenoten kan schaden. Het Ministerie van Defensie is van oudsher afhankelijk van de civiele sector met name met betrekking tot de ontwikkeling en de productie van strategische goederen en diensten. Voorbeelden hiervan zijn oppervlakteschepen, onderzeeboten, radars, tanks, pantservoertuigen, vliegtuigen, helikopters, geleide wapens, communicatiesystemen en infrastructuur. De afgelopen 10 jaar is een tendens zichtbaar geworden dat in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van specifieke kennis van de civiele markt. Hierbij kunnen we denken aan consultants, ICT-specialisten en onderzoekslaboratoria.

Er is sprake van Industrieveiligheid wan-

Ed Maas, hoofd Sectie
Industrieveiligheid

neer het Ministerie van Defensie van plan is een order (opdracht) te gunnen aan een (nationaal of internationaal) bedrijf en bij deze opdracht gerubriceerde gegevens of materialen een rol spelen. Het spreekt voor zich dat met dergelijke 'gevoelige' informatie zorgvuldig moet worden omgegaan; het zijn tenslotte staatsgeheimen.

Wanneer het Ministerie van Defensie besluit om bepaalde (deel-)taken uit te besteden aan de civiele markt mag dit natuurlijk niet ten koste gaan van de beveiliging. Defensie heeft zijn rechten en plichten vastgelegd in het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement (AMAR), het Burgerlijk Ambtenaren Reglement Defensie (BARD) en de Ministeriële Publicatie (MP) 10-10. Voor bedrijven zijn de rechten en plichten vastgelegd in de Algemene Beveiligingseisen voor Defensie Opdrachten (ABDO).

Dit betekent dat veiligheidstoezicht moet worden gehouden op het bedrijf dat met deze gerubriceerde informatie omgaat. Dat toezicht op de beveiliging van staatsgeheimen bij defensieorderbedrijven, zo worden deze bedrijven in het vakjargon genoemd, is een taak van de Sectie Industrieveiligheid behorend tot de Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid (ACIV). Uit deze inleiding blijkt al dat de MID niet is belast met het toezicht op de ARBeidsOmstandigheden.

WAARMEE IS DE MID DAN WEL BELAST?

De MID is belast met een toezichthoudende taak op bedrijven die gerubriceerde defensieopdrachten (gaan) uitvoeren. Hiervoor gelden spelregels; deze spelregels zijn opgenomen in de ABDO.

Wanneer een Nederlands bedrijf een gerubriceerde defensieopdracht wordt gegund, wordt op deze opdracht het ABDO van toepassing

verklaard. Dat betekent dat in de overeenkomst tussen defensie en het bedrijf een beveiligingsclausule wordt opgenomen waarin staat dat het ABDO op de opdracht van toepassing is. Ook kan aan een buitenlands bedrijf een gerubriceerde opdracht worden gegund. Daarover in de volgende aflevering meer. Voordat een bedrijf daadwerkelijk aan de gang kan gaan met de defensieopdracht moet eerst een paar zaken geregeld zijn.

ALGEMEEN VEILIGHEIDSONDERZOEK

Als het voornemen bestaat een bedrijf een gerubriceerde order te gunnen, moet dat aan de MID worden gemeld. De aanmelding bij de MID gebeurt door de instantie die het bedrijf de opdracht geeft, in de regel de verwerver. Dat kan een Directie Materieel van een krijgsmachtdeel zijn maar ook de MID. De opdracht kan bijvoorbeeld zijn het moderniseren van de F-16 waarbij geheime onderdelen worden gemonteerd of het inschakelen van adviseurs die tijdens de opdracht kennis moeten nemen van staatsgeheimen. Na aanmelding wordt een algemeen veiligheidsonderzoek naar de onderneming ingesteld. In Nederland zijn ongeveer 500 bedrijven waar Defensie zaken mee doet. Dit varieert van zeer grote bedrijven zoals Hollandse Signaal Apparaten of de Koninklijke Schelde Groep, tot éénmansbedrijven (freelancers of consultants). Omdat deze onderzoeken het civiele bedrijfsleven betreft, werkt de MID nauw samen met de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD). De BVD heeft beveiligingsverantwoordelijkheid voor de civiele sector.

Het algehele onderzoek naar een bedrijf omvat een aantal stappen. De eerste stap is het bedrijf onder de loep nemen. Dat begint met het opvragen van een uittreksel uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel van het betreffende bedrijf. Hierin staat onder meer de organisatievorm van het bedrijf (Naamloze Venootschap, Besloten Venootschap, Venootschap onder firma) en de namen van directeuren. Daarna worden de vertrouwensfuncties bij het bedrijf vastgesteld. Een vertrouwensfunctie is overigens een functie waarin kennis wordt genomen van staatsgeheimen. Vervolgens worden de personen die op een vertrouwensfunctie worden ingezet onderworpen aan een veiligheidsonderzoek.

De volgende stap is het brieven van de bedrijfsleiding en andere betrokkenen door een ervaren medewerker van de veldorganisatie. De veldorganisatie is een onderdeel van ACIV. Deze veiligheidsbriefing is bedoeld om het veiligheidsbesef en de veiligheidsmaatregelen goed voor het voetlicht te brengen. Bedrijven zijn wel gewend om te gaan met bedrijfsgeheimen, maar staatsgeheimen is een ander verhaal. Dat spreekt in het begin van een opdracht meestal niet zo erg tot de verbeelding.

Vervolgens moeten beveiligingsmaatregelen en middelen worden vastgesteld. De beveiligingsmaatregelen bestaan bijvoorbeeld uit het hebben van adequate beveiligingsvoorzieningen. Er dient ook een lijst van vertrouwensfunctionaris-

sen van het bedrijf te worden opgesteld. Wanneer gebleken is dat het bedrijf beschikt over een, in het kader van de opdracht, vereist beveiligingsniveau, wordt door SIV een zogenoemd Facility Security Clearance (FSC) verleent. Dit is een formele autorisatie voor het behandelen van staatsgeheimen. Hierin zijn tevens sanctiebepalingen opgenomen voor het geval het bedrijf de beveiligingsverplichtingen die hij is aangegaan niet nakomt. In het kader van het inschakelproces worden door de BVD of MID veiligheidsonderzoeken opgestart naar alle personen van het bedrijf die bij de opdracht betrokken zijn.

Hierna wordt de aanvragende verwervende instantie, (bijvoorbeeld de Directies Materieel KM, KL, KLu, de CO, de KMAR of het DICO) door het Bureau Industrieveiligheid geïnformeerd en kan de opdracht van start gaan.

BEVEILIGINGSFUNCTIONARIS

Gedurende de hele looptijd van een opdracht zal de SIV periodiek toetsen of het bedrijf nog voldoet aan de beveiligings-eisen. Ieder bedrijf heeft een contactpersoon, ofwel beveiligingsfunctionaris (BF) aangesteld. Deze personen hebben veelal een managementfunctie binnen de onderneming en zijn in de regel geen beveiligingsdeskundigen. Om een adequate invulling te geven aan de voorwaarden in de ABDO verdient het aanbeveling dat bij de onderneming een zogenoemd beveiligingsregime heerst. De implementatie van een dergelijk beveiligingsregime wordt veelal vastgelegd in een (bedrijfs-) beveiligingsplan, waarin alle aspecten op het gebied van veiligheid worden opgenomen. Voor het opzetten van een dergelijk beveiligingsplan bij het bedrijf zal de MID-functionaris adviserend optreden. Het ontwikkelen en op peil houden van een adequate 'beveiligingshouding' bij bedrijven is essentieel en dient door het management van een bedrijf volledig te worden gedragen. Daarom worden bij de bedrijven, afhankelijk van de behoefte, periodiek lezingen gehouden over

specifieke onderwerpen en worden ze geïnformeerd over actuele (internationale) beveiligingsontwikkelingen. Voor een goed overzicht van de beveiligingssituatie bij bedrijven worden door de MID-functionarissen verslagen gemaakt van de afgelegde bezoeken. Eventuele afspraken, bijzonderheden en eventuele actiepunten worden daarin vastgelegd.

Indien er vermoedelijke inbreuk op de beveiliging bij een bepaald bedrijf wordt geconstateerd, vereist dat een onmiddellijk onderzoek om vast te stellen of, en in welke mate, er 'schade' is geleden. Dit onderzoek wordt door de MID en BVD gezamenlijk uitgevoerd. De rapportages die hieruit voortvloeien worden door de MID aan belangendragers overgedragen.

In het volgende artikel zal specifiek ingegaan worden op de internationale contacten en samenwerkingsverbanden van de Sectie Industrieveiligheid. ♦

OVIC 'bureau-tijgers' bijten van zich af

Op 7 juni werd op de Harskamp het Koninklijke Landmacht (KL)-kampioenschap pistoolschieten gehouden. In een sterk deelnemersveld werd Kamp Holterhoek vertegenwoordigd door een team 'pistoleros' van het Operationeel Verbindings Inlichtingen-centrum (OVIC). Dit team bestond uit: Kap Ruud Daniëls, LTZ2 Fedor Broek, Wmr1 Raymond Lamars en Aoi Dennis Heetveld, team captain.

Door Dennis Heetveld

Menig wenkbrauw fronste zich bij het horen en zien van dit team. "OVIC?", "Kamp Holterhoek?", "de Koninklijke Marine en de Koninklijke Landmacht in één team?", "Wie of wat zijn jullie?", waren enkele van de vragen die de organisatie op ons afvuurde. Het antwoord was simpel: "Wij zijn van de MID en wij zijn paars." Kort gezegd, wij waren de beruchte vreemde eend.

Er werden 5 stages geschoten in een estafettevorm. We startten met 75 meter hardlopen (in gevechtstenu met uitrusting) naar het schietpunt. Daar schoten we de oefening en renden terug om de volgende schutter aan te tikken. De beschikbare teamtijd was 4 minuten. Zo werden gedurende de dag 5 stages geschoten. De verschillen hadden slechts betrekking op de schiethoudingen. Staand, knielend, zittend, liggend en barricade. Elke stage bestond uit 10 schoten per schutter. Dat waren 200 schoten totaal per team dus.

Na de eerste stage pakte het OVIC direct de leiding, gevolgd door de bewakers van het garnizoen Assen en verstevigde hun positie in de tweede stage. De toon was gezet. Het OVIC ging voor ermetaal.

Tijdens de derde stage hadden we een dipje en

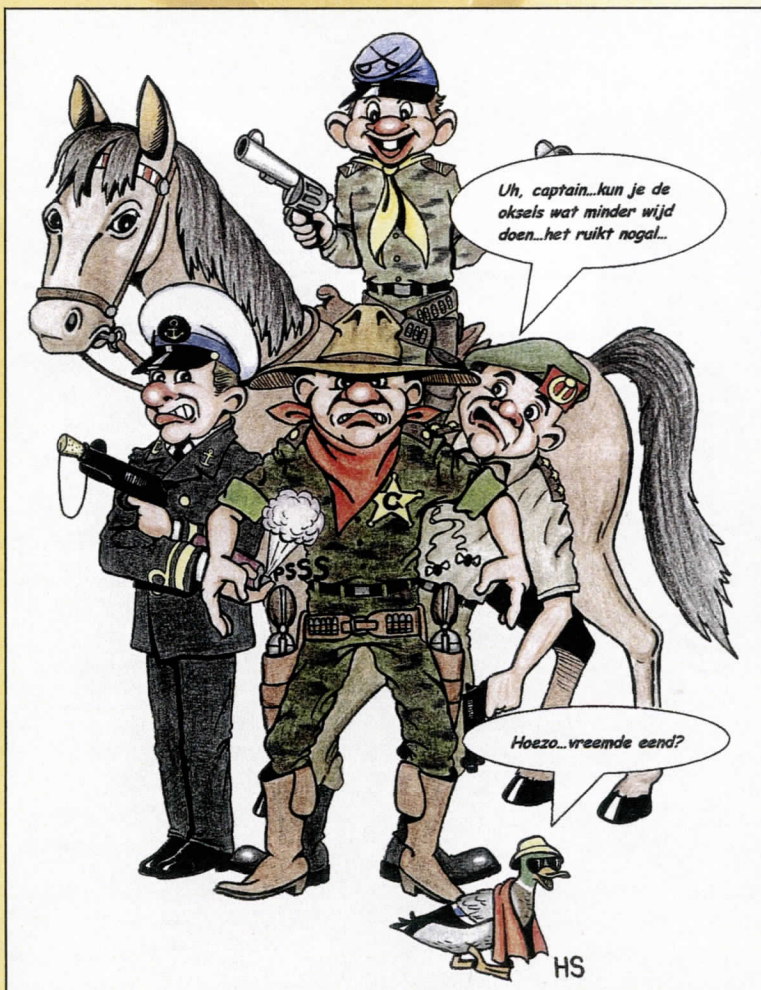
werden we teruggezet naar de tweede plaats in het klassement, door de bewakers van garnizoen Assen. (De kampioenen van vorig jaar). Alles werd daarna uit kast gehaald om het dipje weg te poetsen en het zelfvertrouwen op te krikken. Zelfs Emiel Ratelband werd overwogen. Maar flexibel als MID'ers inmiddels zijn en mentaal gesterkt door vele jaren reorganisatie, waren we op tijd klaar voor de 4de stage.

Toen de kruitdampen waren opgetrokken bleken Assen en Eibergen evenveel treffers te hebben. Er veranderde dus niets in het klassement. De ontknoping zou komen in de laatste stage. Een droomfinale. De (overigens sportieve) psychologische oorlogvoering werd gestart. Over en weer (met Assen) werden mensen op de schouders geklopt en gerustgesteld met de woorden; "Jullie kunnen het!"

Bij de overige deelnemers was het toen wel duidelijk, dat de 'oudjes van Assen' en de 'paarse bureau-tijgers' uit Eibergen een factor van betekenis waren en de eindstrijd tussen hen zou gaan. Na de onuitputtelijke en soms 'irritante'

peptalk van de teamcaptain begon het OVIC dan ook getergd, '200%' gemotiveerd en geconcentreerd aan de laatste stage. We hadden een goed gevoel. De laatste kruitdampen trokken op en een beklemmende stilte viel over de Harskamp. Het wachten was op de einduitslag! De resultaten van de laatste stage werden niet meer bekendgemaakt, niemand wist hoe het zou uitpakken. Spanning alom dus. Uiteindelijk bleken de bewakers van Assen hun titel geprolongerd te hebben met 187 treffers. Het OVIC team werd knap tweede met 180 treffers op ruime afstand gevolgd door 13 infanterie bataljon luchtmobiel met 172 treffers.

En zo blijft er nog wat te wensen over voor volgend jaar... de titel!♦

Effe de ICT verhuizen naar de Frederikkazerne

In het mei en juli nummer van INGELICHT stond een beschrijving van het ICT-verhuisproject. Ondertussen is iedereen die verhuizen moest verhuisd en hebben ze hun plek gevonden op de Frederikkazerne. Tijd voor mij om even terug te kijken

Door Roland Hermesen

Nu de verhuizing daadwerkelijk is uitgevoerd kunnen we de balans opmaken over hoe het allemaal verlopen is. In hoofdlijnen kunnen we stellen dat alles volgens plan is verlopen en het grootste deel van de MID op het beloofde moment weer de beschikking had over een 'werkende' arbeidsplek qua ICT.

Natuurlijk was niet alles perfect, zoals het ontbreken van DT-search (indexeer en zoekprogramma), de problemen om de marine-database binnen het nieuwe domein aan de praat krijgen, de internationale lijnen die na drie maanden nog niet verhuisd zijn en de problemen met onze detachement kantoren. Maar gezien het speciale karakter van het project kunnen we denk ik tevreden zijn over het resultaat. Hieronder een opsomming van de verhuizing in getallen.

Omschrijving	Hoeveelheid
Installatie standaard software op werkstation	350
Plaatsen van werkstations	350
Aansluiten van patchkabels	850
Aanmaken en overzetten accounts	300
Inloggen i.v.m. testen en installatie van accounts	1000
Installatie switches en hub's	22
(Her)installatie van servers	48
Hoeveelheid verplaatste data in GB	150
Aantal telefoontjes en overleggen	Veel
Schatting aantal gewerkte uren	3500
Gemaakte kosten in (1000) gulden	650

VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST

In de voorgaande nummers waren foto's te zien van de oude en de tijdelijke situatie, de uiteindelijke situatie is te aanschouwen op de foto bij dit artikel. Kijkend naar wat we hebben achtergelaten kunnen we stellen dat we er flink op vooruit zijn gegaan. Een prachtige serverruimte en een aparte test- en installatieruimte.

Maar hiermee zijn we er nog niet, want het moment om onze beheerorganisatie verder op te bouwen en te professionaliseren is nu pas echt aangebroken. De eerste stappen hierin zijn gezet, zo hebben we alle ICT-middelen in gebouw 32 in onze configuratie database opgenomen en vormt dit nu de basis voor onze centrale helpdesk die direct na de verhuizing van start is gegaan. De komende maanden worden de processen die hiermee samenhangen verder geïmplementeerd om u uiteindelijk nog beter te kunnen ondersteunen bij het uitvoeren van uw werkzaamheden. Daarnaast gaan we natuurlijk nog meer verhuizen namelijk de locatie TNO/FEL en detachementkantoren

begin volgend jaar. De nieuwe projectleider is ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ (rechts op de foto).

DANK AAN & WELKOM AAN

Het behaalde resultaat is tot stand gekomen door een goed samenwerkingsverband tussen de medewerkers van Informatie Management, het projectteam Verhuizing en alle afdelingsvertegenwoordigers. Bij deze wil ik al deze mensen hartelijk bedanken voor deze manier van samenwerken, zonder u was het niet mogelijk geweest. Tevens wil ik hierbij gebruik maken van uw aandacht om mijn opvolger binnen de MID bij u te introduceren, namelijk de heer ~~XXXXXXXX~~ (links op de foto). Voor de mensen binnen de VI een bekende naam, voor de meeste erbuiten wellicht een wat minder bekende. Erik vervult vanaf 1-9-2000 de functie van Hoofd Beheer binnen de afdeling Informatie Management. Ik wens Erik bij het vervullen van zijn nieuwe functie veel succes. Rest mij nog een ieder van u te bedanken voor de prettige samenwerking van de afgelopen 18 maanden in mijn functie als projectleider en interim hoofd beheer. ♦

Helpdesk gebouw 32, Toestelnummer 19007.

Roosters AVI

In de overlegvergadering van 29 september jongstleden is het overleg met de directeur overeengekomen dat een interimrooster voor de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) uiterlijk per 1 april 2001 wordt ingevoerd. Verder is er een principe overeenkomst, voor wat betreft de eindsituatie AVI, uiterlijk met ingang van 1 januari 2006 een 8-uurs rooster in te voeren. ♦

0000/DC-MID

Projectenlandschappen

Het fenomeen projectenlandschap is inmiddels aardig ingeburgerd geraakt in de MID. De poster, die inmiddels al weer enige maanden op de MID-afdelingen en -locaties hangt, heeft al vele bijnamen gekregen. De nieuwe projectenlandschappen zullen daarvan ook niet verschoond blijven. Het gereedkomen van de nieuwe landschappen, en de publicatie van één van deze projectenlandschappen - in dit nummer van INGELICHT - is aanleiding geweest om in dit artikel dieper in te gaan om de ontstaansgeschiedenis en achtergrond.

Door Dennis Straat

HOE HET ZO KWAM...

De eerste opzetten van een landschap werden begin dit jaar gepresenteerd aan het Directiebestuur (DB). Toen was het nog vooral een samenvatting van ideeën, die de veranderingen voor 2000 voorstelden; het waren dus nog niet echt projecten. De rangschikking vond plaats aan de hand van het zogenaamde INK-model van het Instituut voor Nederlandse Kwaliteit. Het doel was om de samenhang van de onderkende inspanningen inzichtelijk te maken in het model, zodat eventuele leemtes konden worden onderkend. Daarmee was het toen primair een management instrument. De rangschikking op basis van het INK-model is ook gebruikt voor het eerste echte projectenlandschap: projecten werden geplaatst in één van de negen aandachtsgebieden van het model (daar waar ze het meeste thuis hoorden). Dat bood als management instrument voldoende houvast bij het starten van de projecten en het veranderprogramma PRISMA.

Het ontbreken van de tijdsdimensie in het INK-model noodzaakte al snel een andere opzet: het projectenlandschap in de tijd, zoals dat later MID-breed werd gepubliceerd, was geboren.

LANDINGSSCHEMA SCHIPHOL

De publicatie ging niet zonder slag of stoot. Het projectenlandschap had ineens een belangrijk doel erbij gekregen: het was een communicatiemiddel geworden van het veranderprogramma PRISMA. En die communicatie verliep niet geheel vlekkeloos. Het projectenlandschap werd door de complexiteit onvoldoende begrepen en de noodzakelijke uitleg kwam (te) laat. Vooral de enorme hoeveelheid lijnen, die de afhankelijkheden tussen de projectresultaten weergaven, maakte het lezen er niet makkelijker op. De associatie met het landingsschema van Schiphol werd al snel gemaakt. Het moest dus eenvoudiger en direct goed worden uitgelegd.

PROJECTENLANDSCHAP IN DE TIJD

In deze INGELICHT vindt u een afdruk van het nieuwe projectenlandschap in de tijd (alleen in de exemplaren die binnen de MID zijn verspreid). Ook worden op de afdelingen posters opgehangen. Door middel van geplande 'roadshows' wordt hierbij tekst en uitleg gegeven.

Deze tweede versie van het projectenlandschap in de tijd loopt vanaf augustus 2000 tot en met juni 2001. Het ligt in de bedoeling elk half jaar een nieuw landschap te maken, dat telkens een jaar omvat.

De projecten staan links van de tijdsplanning genoemd. Een enkel project, dat pas later start, is om praktische redenen op andere plekken in het landschap opgenomen. De grijze vlakken omvatten de tijdsduur per project. In deze vlakken zijn de doelstelling van het project en de projectfasering opgenomen. Omwille van de eenvoud zijn niet alle afzonderlijke projectresultaten opgenomen en zijn ook de onderlinge lijnen achterwege gela-

ten. Indien mogelijk zijn resultaten tussen projecten op hetzelfde moment in de tijd bij beide projecten opgenomen.

Het projectenlandschap in de tijd omvat op deze manier de immateriële projecten van de MID, die zich bezig houden met de organisatie-inrichting, werkwijzen en procedures. De materiële investeringsprojecten zijn niet opgenomen in dit projectenlandschap.

PROJECTENLANDSCHAP OP BASIS VAN ORGANISATIEPROCES

De grote hoeveelheid materiële investeringsprojecten heeft geleid tot een tweede projectenlandschap op basis van het MID-organisatieproces. De afhankelijkheid van de materiële projecten ligt niet zo zeer in de tijd, maar in het organisatie- of productieproces: investeren op slechts één plek draagt niet of nauwelijks bij aan de toegevoegde waarde van het MID-eindproduct. Investeren moet op diverse plekken in de organisatie gebeuren, zodat de optelsom het te bereiken resultaat oplevert. Het is dus noodzakelijk de totale investeringsbehoefte op basis van het productieproces in kaart te brengen. Dit is gebeurd in het tweede projectenlandschap, dat niet in deze INGELICHT is opgenomen.

Het projectenlandschap op basis van het organisatieproces wordt eveneens tijdens de 'roadshows' meegenomen en van tekst en uitleg voorzien. Er is voor gekozen het MID-productieproces van 'satelliet tot eindproduct' op te zetten en aan de verschillende productieschakels de projecten te koppelen met toelichtende jaartallen, wanneer het project gerealiseerd moet zijn. Bovenaan bevinden zich de verwervende activiteiten (Verbindingsinlichtingen en HUMINT). De verwerking van de verworven informatie wordt 'getrechterd' in de rest van organisatie, in eerste instantie in de verwerking tot 'single source producten' bij de afdeling Human Intelligence (HUMINT) en de Afdeling Verbindings Inlichtingen (AVI), vervolgens door de analisten bij de Afdeling Analyse & Rapportage (AAR). Dit levert uiteindelijk het MID-eindproduct op. Los daarvan staat de afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid, de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering en de stafafdeling Productie. De projecten uit deze delen van de organisatie hebben een andere relatie tot het productieproces en zijn als zodanig opgenomen in dit projectenlandschap. ♦

Het Projectenlandschap vindt u als losse bijlage in dit nummer.

PERSONEELSZAKEN

Even Voorstellen

Sinds kort lopen er bij de afdeling Personeelszaken twee nieuwe gezichten rond. Wie dat zijn?

Personeelsconsulent team A (Hoofdafdeling Bedrijfsvoering en AVI) Harm Noorman bc, tel. 070 - 441 91 03 en Personeelsconsulent team B (Hoofdafdeling Productie minus AVI) kapitein Marc van Herwaarden bc (zittend), telefoon 070 - 441 91 08. ♦

In deze laatste aflevering iets over de

Toekomst

De operationele VI-vraag
Naar aanleiding van de inzet van Nederlandse eenheden in crisisbeheersings-, vredes- en humanitaire operaties (CVH-ops), treden ten aanzien van de operationele vraag naar inlichtingen, en daarmee ook ten aanzien van de vraag naar Verbindingsinlichtingen, grote variatie en onzekerheid op over toekomstige inzetgebieden.

AFLEVERING 5 (SLOT) VERBINDINGSINLICHTINGEN WAT IS DAT EIGENLIJK?

Door Ed Onderdelinden

Deze variatie in 'doelgebied' levert in beginsel ook een variatie op in te intercepteren en te analyseren verbindingssystemen, zowel met betrekking tot te gebruiken technieken en procedures als ten aanzien van het operationele gebruik. Ofschoon om economische redenen veel telecommunicatie zich verplaatst naar (glasvezel)kabel, blijft radiogebonden telecommunicatie van groot belang. Kabel kan immers uiteindelijk (leuk woord in dit verband) mobiele gebruikers niet bedienen. Bovendien willen niet alle gebruikers van telecommunicatie afhankelijk zijn van commerciële exploitanten.

Voor de grotere afstanden ligt daarvoor het gebruik van SATCOM voor de hand. Uit economische overwegingen maken ook militaire organisaties in toenemende mate gebruik van algemene SATCOM-systemen; wel passen zij daarbij veelal specifieke eindapparatuur (en uiteraard crypto) toe.

De tot voor kort als 'altmodisch' afgedane HF-radio veert echter ook weer op. Met de nieuwe technieken is dit medium veel betrouwbaarder geworden en ook in staat over grote afstand, als het moet wereldwijd, data te transporteren. Groot voordeel boven SATCOM: Het is goedkoop en geeft je onafhankelijkheid (van de SATCOM-operateur). De variatie in gebruikte eindapparatuur en procedures vormen daarbij een blijvende uitdaging voor het proces van verbindingsinlichtingen.

TELECOMMUNICATIESYSTEMEN

De revolutionaire ontwikkelingen in de informatie- en communicatietechnologie (ICT) zijn een alom bekend gegeven; en het einde ervan is nog lang niet in zicht. Onder invloed van de nieuwe technische mogelijkheden ontstaan voortdurend nieuwe systemen op het gebied van informatiecompressie (gedreven door doelmatigheidsstreven), cryptografische beveiliging (gedreven door een toenemende 'security awareness') en frequentie-manipulatie (gedreven door tactische en technische motieven). Daarnaast is de telecommunicatiewereld al enige jaren verplaatst van het zich door (staats)monopolie kenmer-

kende 'PTT-domein' naar de vrije markt. De aldus ontstane concurrentie drijft niet alleen het ontwikkelings- en groeitempo op, maar leidt ook tot grote differentiatie in toegepaste technieken. Technieken die, door hun betaalbaarheid, ook wijd verspreid worden ingevoerd. En al deze technieken, die bovendien aan snelle ontwikkelingen onderhevig zijn, kan de AVI in de ether tegenkomen.

Daarnaast moet de AVI niettemin ook opgewassen blijven tegen 'oude' technieken.

Maar gelukkig kan een groot deel van deze ontwikkelingen ook worden toegepast in de interceptie- en verwerkingsprocessen; vaak, maar niet altijd, door herschikking en slim 'aan elkaar bakken' van op de ICT-markt beschikbare componenten. Voor dat 'niet altijd' zal in het VI-domein zelf naar oplossingen moeten worden gezocht; in het uiterste geval door een specifieke ontwikkeling, 'in huis' of uitbesteed.

SLOT

Met de serie artikelen over VI hoop ik meer inzicht en begrip te hebben gekweekt ten aanzien van dit onderwerp. Vooral hoop ik dat nu duidelijk is dat VI gewoon deel uitmaakt van het inlichtingenproductieproces. En, gezien de gigantische en revolutionair toenemende hoeveelheid informatie in de ether, een rol zal moeten blijven spelen bij de productie van volwaardige en zelfstandig te genereren inlichtingenproducten. In het Beleidsvoornemen MID is, gegeven de taakstellende randvoorwaarden geld en personele organisatie-omvang, een evenwichtige MI(V)D 'neergezet'. Deze opzet is inmiddels al verder uitgewerkt tot onder andere een basisinrichting van de AVI voor de komende vijf jaren. Nu alleen nog 'even' bouwen. Dat zal, zowel 'intern AVI' als met betrekking tot de 'AVI in de MI(V)D', nog een hele klus zijn. Begrip en vertrouwen tussen de (vaktechnisch) verschillende segmenten van onze dienst zijn daarvoor keiharde voorwaarden.

Hopelijk hebben mijn artikelen over VI voor wat betreft dit aspect daaraan bijgedragen. ♦

Laten we alles netjes houden!

"Gedurende de voorbereidingen van de verhuizingen heeft de welbekende heer Murphy helaas enkele malen toegeslagen. Dat is hem echter tijdens de verhuizingen zelf niet gelukt. Het samenvallen van reorganisatie, verhuizing en vakantie waren natuurlijk wel uitdagende en aantrekkelijke omstandigheden voor hem. Gelukkig is bijna alles heel overgekomen en is er relatief weinig verkeerd gegaan. Hopelijk heeft inmiddels bijna iedereen het belangrijkste aan meubilair dat nodig is. Er zijn nog wel enkele dingen die op nalevering staan als gevolg van lange levertijden en andere redenen waar ik u niet mee wil vermoeien.

Door Ad Schipper

Nu iedereen zo langzamerhand zijn of haar draai gevonden heeft, de verhuisdozen allemaal uitgepakt en afgevoerd zijn en het stof aan het neerduwelen is, wordt het tijd om even stil te staan bij onze nieuwe werkomgeving. Misschien is het niet voor iedereen wat hij of zij zich er van had voorgesteld, maar over het algemeen heb ik toch voornamelijk tevreden reacties vernomen. Toen u uw nieuwe werkplek direct na de verhuizing betrad was het natuurlijk een chaos door alle verhuisrommel. Maar inmiddels heeft u natuurlijk alles opgeruimd en uw werkplek zo ingericht dat u daar met plezier kunt werken, want u vertoeft toch een groot deel van uw tijd in die ruimte. Ook de gangen zijn inmiddels ontdaan van overblijfselen van de verhuizingen, zodat onze gasten ook in een representatieve omgeving ontvangen kunnen worden. Uw werkomgeving is aangepast aan de eisen van de ARBO-wet. In de plafonds is een vernuftig koelsysteem ingebouwd. Dat werkt natuurlijk niet als u het raam open zet. Het zal ook minder goed functioneren als uw kamerdeur open staat. De radiatoren zijn netjes weggewerkt. Verder werd slordige bekabeling ondergebracht in kabelgoten, rekening houdend met de eisen voor scheiding van gerubriceerd en niet gerubriceerd. U hebt nu allemaal (met uitzondering van de directieleden) een werktafel waarvan de poten in hoogte verstel-

baar zijn en ook uw stoel heeft diverse mogelijkheden om deze aan te passen. Als u destijds ook de voorlichting over beeldscherm-ergonomie heeft gevolgd verzorgd door de ARBO Management Groep, dan weet u nu hoe u deze instellingsmogelijkheden moet benutten. Was u destijds verhinderd (en u was echt niet de enige), dan kunt u bij onze ARBO-coördinator van P&O hierover informatie verkrijgen. Voor de instelling van de tafelhoogte zal nog iemand met gereedschap langs komen om een en ander naar uw wensen in te stellen. U moet dan natuurlijk wel weten wat uw ergonomisch verantwoord wens is.

Aan de muren zijn rails aangebracht waaraan u door middel van 'runners' van alles op kunt hangen. Zware dingen, zoals bijvoorbeeld 'whiteboards' en kapstokken, zijn inmiddels aan de muur bevestigd. Daarmee voorkomen we dat na enkele jaren de muren er uitzien als gatenkaas, omdat u op de plaats waar uw voorganger de kapstok wilde nu net een kast wilt hebben. Verder heeft alles een fris verve gekregen en dat is toch stukken netter en plezieriger werken dan in de uitgeleefde ruimten in het E-gebouw, waar de scheuren in de muren kwamen en de vloerbedekking er hier en daar uitzag om soep van te koken. Het is echter niet moeilijk om in korte tijd ook hier weer vlekken in de vloerbedekking te maken.

ROOKGEDOOGRUIMTEN, KOFFIEZET-AUTOMATEN EN WATERKOKERS

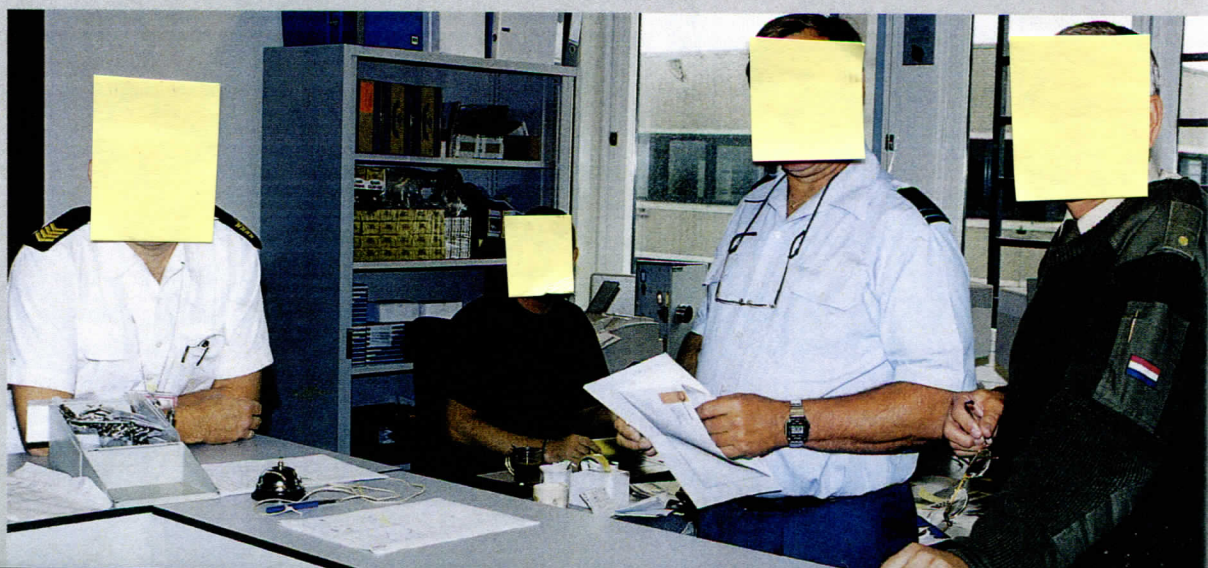
Brandvlekken zijn binnenkort onmogelijk, want per 1 januari 2001 gaat het algemeen rookverbod binnen de gebouwen van het ministerie van Defensie in en dan mag u alleen nog roken in de rookgedoogruimten. Maar omdat alles nu nog fris is kunt u natuurlijk nu al gebruik maken van die rookgedoogruimten en dan ziet u ook uw rokende collegae regelmatig om een praatje te maken of

(nog beter) zaken te doen. We moeten met z'n allen zorgen dat het zo lang mogelijk netjes blijft. En komt er toch per ongeluk een vlek in de vloerbedekking, dan zijn het gelukkig tegels en die kunnen vervangen worden. Om te voorkomen dat door diverse koffiezetapparaten en waterkokers op kantoren de stroomvoorziening wordt overbelast en het licht uit gaat (en uw PC ook) is het verboden om dergelijke 'stroomvreter' in de kantoorruimten te gebruiken. Op elke etage zijn twee koffiezetapparaten en waterkokers en die kunt u gebruiken.

BEVEILIGINGSREGELS

Ten slotte wil ik u nog vragen om ook in deze nieuwe omgeving aan de veiligheid en de beveiligingsregels de nodige aandacht te blijven besteden. Natuurlijk is alles wat met beveiliging te maken heeft meestal hinderlijk. Daarom heeft u thuis natuurlijk geen sloten op de voordeur, want het is veel makkelijker als u met uw handen vol boodschappen thuiskomt en zo de deur open kunt duwen en niet eerst met een sleutel de deur moet openen. En natuurlijk laat uw partner al de zeer kostbare met diamanten bezette gouden sieraden die ze van u voor haar verjaardag kreeg gewoon op het nachtkastje liggen als u met vakantie gaat. Want dan hoeft ze na de vakantie niet te zoeken waar ze ze verborgen had (vrouwelijke lezers lezen voor de sieraden "muntenverzameling en hij"). U begrijpt wel wat ik bedoel...

Ik wens u nog veel plezier op uw nieuwe werkplek en als u iets wilt weten of iets nodig hebt, op het gebied van veiligheid of logistieke ondersteuning (met uitzondering van ICT) dan kunt u terecht op kamer 7.21 (recht tegenover het tourniquet). Na de volledige personele vulling van ons bureau hopen wij u allen maximaal te kunnen ondersteunen bij de uitvoering van UW taak. ♦

Ad Schipper: "Na de volledige personele vulling van ons bureau hopen wij u allen maximaal te kunnen ondersteunen bij de uitvoering van UW taak."

April van dit jaar is het project BERDIS/LOTEX/MHS Standaardisatie gestart. Dit project had alles te maken met de verhuizing. Op de diverse locaties werd binnen de MID gebruik gemaakt van verschillende systemen om berichten te ontvangen en te versturen via het NAVO-verbindingennetwerk (een message handling systeem). Al deze systemen zijn tegen het licht gehouden en er is uiteindelijk gekozen voor het BERDIS message handling systeem.

Door Renée van Pamelan

Van Push naar Pull

Berichten ontvangen en versturen via NAVO-verbindingsnetwerk

Welke systemen werden tot voor kort gebruikt? De Koninklijke Landmacht gebruikte BERDIS. Dat betekende dat de AMIDKL en de locatie op het Plein een BERDIS-station hadden.

De Luchtmacht variant van BERDIS is LOTEX, dat in gebruik was bij de AMIDKLu. MHS is het message handling systeem van de Koninklijke Marine en was daarom in gebruik bij de AMIDKM.

Het directiebestuur had echter besloten tot één verbindingcentrum bij de MID op onze nieuwe locatie, gebouw 32 op de Frederikkazerne. En omdat AMIDKM, AMIDKL en AMIDKLu volledig geïntegreerd zouden worden, was het niet meer dan logisch om één aansluiting op het NAVO-verbindingennetwerk te creëren.

PROJECTGROEP

Om dat te verwezenlijken werd een projectgroep ingesteld. De projectgroep bestond uit vertegenwoordigers van de Afdeling Analyse & Rapportage (AAR), Elnt Ruud de Graaff, de Current Intelligence Unit (CIU), Ltcol Ger Timmer, de Afdeling Informatie Management (AIM) Roland Hermsen en LTZE1 Renée van Pamelan, het Bureau Documentair Informatiebeheer (BDI), Henk Voorderhaak, vanuit het project OMEGA, Marcel Lamb en beleidsmedewerker Documentaire Informatie Voorziening (DIV), Jill Gaillard.

Om tot een keuze te komen uit de drie message handling systemen is in eerste instantie onderzocht wie welke berichten kreeg en hoe de interne distributie in zijn werk ging. Hiervoor heeft de projectgroep gebruik gemaakt van bestaande inventarisaties en zijn contactpersonen bij de afdelingen geïnterviewd.

Het bleek dat de AMIDKL en MIDCel/CIU de berichten van BERDIS exporteerden, vervolgens bewerkten en als bron voor analyse klaar zetten op het MID-brede DONAR-netwerk.

De medewerkers van de AMIDKM konden persoonlijk aanloggen op het MHS-systeem. Relevante berichten konden ze vervolgens uitprinten om te gebruiken voor hun analyse. De overige afdelingen waren afhankelijk van een papieren distributie.

Tijdens de MASTERMIND "brown paper sessies", was al naar voren gekomen dat analisten veel tijd nodig hadden om bronnen voor de analyse te ontsluiten. Allerlei ontwikkelingen en onderzoeken zijn erop gericht om deze tijd te verminderen. Een voorbeeld daarvan is de proefneming van OMEGA, waarbij de analist door middel van geavanceerde zoektechnieken zelf de beno-

digde informatie ontsluit. Dit in plaats van het aanbieden van documenten, die eerst moeten worden doorgelezen om te beoordelen of het relevant is. Kortom van Push naar Pull.

De manier waarop AMIDKL en MIDCel/CIU met de berichten omgingen paste het meest bij de Pull methode. Dit kon ook alleen met BERDIS uitgevoerd worden omdat dit het enige systeem was waarmee berichten elektronisch geëxporteerd konden worden.

De keuze is dus op BERDIS gevallen. Dit betekent ook dat de MID gebruik gaat maken van de diensten van de verbindingdienst van de Koninklijke Landmacht, onderdeel van de Defensie Telematica Organisatie (DTO).

NIEUW ADRES

Inmiddels zijn we verhuisd, en is het verbindingcentrum ingericht op de 7e etage van gebouw 32. Voor vakbroeders, ons adres is DMISNL en we zijn te vinden op RNFBGVA. Dagelijks komen er 70 tot 80 berichten binnen voor de MID. Ondanks dat er verhuisberichten verzonden zijn, blijkt dat nog niet alle afzenders het nieuwe adres toepassen. Deze berichten worden nog op het oude adres opgehaald.

Voor het BDI is de nieuwe taakstelling even wennen. Papieren documenten versturen, distribueren en archiveren was tot voor kort core business. Nu hoort daar ook het beheren van een verbindingcentrum bij. Fred Maurice en Sandy Rikken (zie foto) zijn hiervoor vrijgemaakt en hebben hier meer dan een dagtaak aan. Zij zijn tot voor kort gecoacht door Johan van Dijk en krijgen nog aanvullende opleidingen. Fred en Sandy bewerken de berichten en zetten ze klaar voor de verschillende afdelingen op DONAR.

Vervolgens bepalen de afdelingen zelf welke berichten relevant zijn voor de medewerkers. Bij AAR, bijvoorbeeld, doen de drie adjudanten van het stafbureau die selectie.

KINDERZIEKTEN

Het nieuwe berichtenproces heeft nog wel last van een paar kinderziekten. In het plan van aanpak BERDIS/LOTEX/MHS Standaardisatie hebben we rekening gehouden met een periode tot 1 november om uit te zieken. Dan zouden we weer helemaal beter moeten zijn. ♦

Mission

In de afgelopen zomer bestuurden in de film Mission Impossible 2 (MI2) de goeierds een spionagesatelliet waarmee ze de slechteriken konden lokaliseren. Turend naar een computerscherm zien ze hoe een terrorist zijn ex-vriendinnetje kust, terwijl de satelliet daar als een Zeppelin boven blijft hangen. Ontwerpers en operators van dit soort satellieten zouden niets liever willen dan dat dit mogelijk was. Helaas, het is onmogelijk. De satellieten die in MI2 werden getoond, bestaan dan ook alleen maar in de film waarin natuurwetten niet van toepassing zijn en de satellieten meer 'Star Trek' dan 'Silicon Valley' gehalte hebben. Spionagesatellieten komen in films steeds vaker voor, maar Hollywood komt zelden in de buurt van een correcte voorstelling van hoe die satellieten werken, laat staan hoe de 'intelligence' gemeenschap daar in werkelijkheid mee omgaat.

Door Henk Smid

Een goed voorbeeld van pure fantasie, zonder ook maar enig werkelijkheidsgehalte, is de ongetwijfeld spannende film 'Enemy of the State' uit 1998. Slechte 'National Security Agency (NSA)' agenten herdefiniëren de taak van satellieten om de held (Will Smith) en een ex-spion (Gene Hackman) te volgen. De satelliet vliegt snel naar een positie boven Washington en blijft daar vervolgens tijden lang hangen terwijl levende beelden van onze helden direct naar het NSA commando-centrum worden gestuurd. Spannend? Jawel. Waarheidsgetrouw? Het komt er niet eens in de buurt!

Satellieten kunnen niet boven een bepaalde plaats blijven zweven.

Spionagesatellieten als de Amerikaanse KH-11 Kennan of de Russische Yantar serie bewegen zich in lage (150 tot 250 km), iets elliptische banen waarbij ze er ongeveer anderhalf uur over doen om een volledige baan om de aarde te maken. De satellieten worden zo geprogrammeerd dat het laagste punt van de baan (perigeum) in principe loodrecht boven het doelgebied (zenit) ligt. Echter, op dat punt heeft de satelliet - volgens de wetten van Newton en Kepler - zijn grootste snelheid. Ze zien het doel dus slechts eventjes voordat ze weer buiten het gezichtsveld raken. Als je in een vlakke polder staat en een satelliet volgt vanaf het moment dat hij boven de horizon uitkomt tot aan het punt waar hij, aan de andere kant, weer achter de horizon verdwijnt, duurt dat minder dan 15 minuten.

Snelheid is echter niet de enige factor die hier meespeelt. Als de satelliet naar jou in de polder kijkt wanneer hij juist boven de horizon uitkomt, dan moet hij door een veel dikkere laag atmosfeer heen kijken dan wanneer hij recht boven je hangt. In feite zal de atmosferische sluier het zicht van de satelliet tot zo'n tien graden boven de horizon beletten. (Deze sluier zorgt er ondermeer voor dat de zon rood kleurt als hij onder gaat). Ook zal de grotere afstand tussen de satelliet en jou, ten opzichte van de loodrechte afstand, de resolutie van het beeld dat de satelliet

kan zien, verminderen. Als we aannemen dat moderne satellieten alleen goede beelden kunnen maken binnen 45° van zijn zenit, dan duurt dat 'raam' slechts drie minuten. Gedurende de omlooptijd van anderhalf uur van de satelliet kan die, bij optimale omstandigheden, boven het doelgebied maar drie minuten foto's maken. In de praktijk zal dat minder dan één minuut zijn. Het is dus zeker geen Zeppelin.

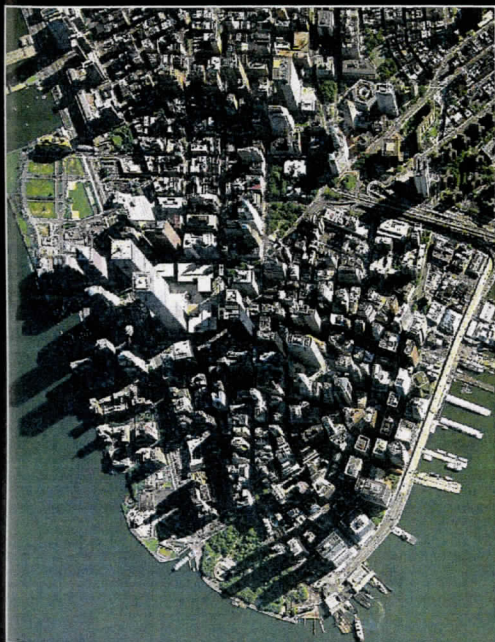
MI2 en 'Enemy of the State' maken gebruik van een tweede Hollywood mythe. Satellieten die in de ruimte vliegen zijn bijna altijd onmiddellijk beschikbaar. In werkelijkheid blijken satellieten bijna nooit te zijn waar ze gedurende een crisis zouden moeten zijn. Toen bijvoorbeeld in mei 1998 India zich voorbereidde op een test van een nucleaire bom, was er, naar achteraf blijkt, geen enkele spionagesatelliet beschikbaar. Vaak moeten 'photo interpreters' (PIs) meer dan een dag wachten voordat de satelliet over de plek van onheil vliegt en als het doelgebied dan ook nog aan het zicht wordt onttrokken door rook of bewolking, kan het nog veel langer duren. Spionagesatellieten zijn afhankelijk van veel natuurwetten. Spionagesatellieten hebben in nog veel meer films rollen van betekenis gespeeld. In 1997 waren dat bijvoorbeeld 'The Peacemaker' en 'Shadow Conspiracy'. In deze films zijn de satellieten zogenoemde 'cheats', een manier voor luic scriptschrijvers om een gat in hun verhaal te maskeren of om spanning aan het verhaal toe te voegen. In het absurde 'Shadow Conspiracy' kan de slechte NSA agent de Witte Huis-adviseur Charlie Sheen vinden door het nummerbord van zijn auto te lezen. Satellieten nemen hun beste plaatjes als ze recht boven het doel zijn en dan kun je een nummerbord niet zien. Als de satelliet onder de juiste hoek naar de nummerborden zou hebben gekeken, zou hij de letters en cijfers niet kunnen onderscheiden vanwege de grotere afstand. De beste Amerikaanse spionagesatellieten zouden in het gunstigste geval een resolutie hebben van 5 tot 7 cm (zaken

Impossible 2 Ongelooflijk!

kunnen onderscheiden die zich minstens 5 tot 7 cm uit elkaar bevinden). Dat betekent dus dat nummerborden vanuit de ruimte niet gelezen kunnen worden. De satelliet in MI2 ziet er niet eens goed uit. Spionagesatellieten lijken nog het meeste op de Amerikaanse Hubble ruimtetelescoop of de Russische Arkon, met een grote opening die naar de aarde is gericht. Ze maken gebruik van grote spiegels die het beeld uiteindelijk op de 'charge coupled device'(CCD) sensor in het brandpunt brengen. CCD's zitten ook in home video camera's en digitale camera's. De CCDs in satellieten werken in principe zoals die in digitale camera's. Ze nemen stilstaande beelden op, geen bewegende beelden. Ze hebben daarbij ernstige tekortkomingen. Eén daarvan is de uitlessnelheid van de CCD in de computer die zich aan boord bevindt. Alle miljoenen individuele beeldelementen moeten van de CCD-chip naar de processor worden overgebracht. Dit kan niet zo snel gebeuren dat er videoachtige beelden opgenomen en verzonden kunnen worden, zoals in MI2 werd vertoond. De CCD op de zeer krachtige, drie miljard gulden kostende Chandra-X telescoop die vorig jaar werd gelanceerd, doet er ongeveer drie seconden over om het beeld dat op de CCD is geprojecteerd, uit te lezen. Er is geen reden om aan te nemen dat spionagesatellieten dat (veel) sneller kunnen. Er zijn nog andere beperkingen. Eén daarvan is de beschikbare bandbreedte die bepaalt hoe snel een beeld direct of via een datasatelliet naar de grond kan worden verzonden. Een gemiddeld (hoge resolutie) verkeningsbeeld zal, na te zijn gecomprimeerd en gecijferd, 30 tot 100 megabyte aan informatie bevatten. Hoe snel spionagesatellieten beelden kunnen verzenden is geheime informatie, maar het is niet zo moeilijk daar een goede schatting van te maken. Een transponder op een satelliet kan 1,544 megabyte per seconde aan data doorgeven. Dat is snel vergeleken met een hoge snelheid telefoon modem, maar het betekent wel dat over een 30 megabyte beeld, bijna 20 seconden wordt gedaan om het te verzenden. Dus, terwijl het eerste beeld wordt verzonden (real-time), worden er drie andere aangemaakt en opgeslagen in massageheugens of met behulp van datarecorders. Deze beelden worden later verzonden als de satelliet zich bijvoorbeeld boven de oceanen bevindt, daar zijn namelijk weinig opnamen te maken. Ze verliezen dan echter wel hun tijdloosheid, ze worden dan near-real-time genoemd. In tegenstelling tot digitale camera's zijn spionagebeelden in zwart-wit en niet in kleur en worden hoogstens door infrarood beelden ondersteund. De voornaamste redenen om voor zwart-wit te kiezen zijn dat spionagebeelden: gemakkelijker te maken zijn, minder megabytes groot zijn, een hogere resolutie kunnen hebben en handiger zijn op te slaan, ook het verzenden en bewerken is praktischer.

In eerder genoemde films worden de satellieten bestuurd door een stelletje jonge, slonzig geklede, NSA technuten. Tegenwoordig is NSA in films de populaire slechterik en wordt vaak geportretteerd als de alles wetende en alom tegenwoordige Big Brother. In

Eén meter resolutie foto, die na ontvangst op aarde is ingekleurd, toont een gedeelte van New York. Na uitvergroting kunnen personenauto's op de boulevard worden onderscheiden.

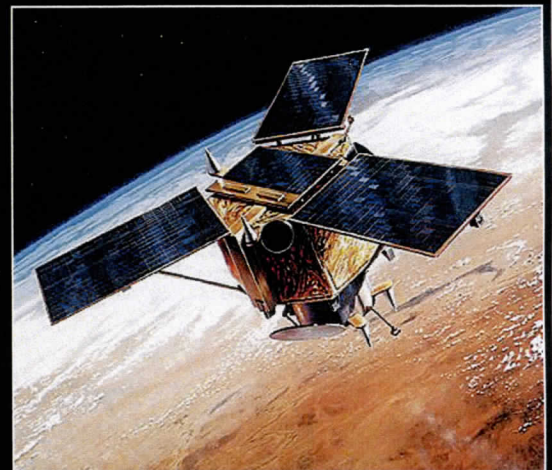
werkelijkheid bestaat het werk van NSA er voornamelijk uit elektronische signalen te analyseren (verbindingsinlichtingen en elektronische verkenning). Het agentschap controleert zelfs haar eigen satellieten niet. Het krijgt de gegevens aangeleverd van satellieten die anderen in eigendom hebben en door anderen worden bestuurd. De ontwerper, eigenaar en operator van Amerikaanse spionagesatellieten is het 'National Reconnaissance Office' dat zich bij het Dulles vliegveld nabij Washington DC bevindt. Hun satellieten zijn extreem duur (meer dan twee miljard gulden per stuk waarbij de lancering met een Titan 4 draagraket ook nog eens tegen de 900 miljoen gulden kost) en er is van overheidswege altijd vraag naar hun producten. Het idee dat een stelletje techno-nerds dit soort satellieten voor zich zelf of voor een of ander project uit eigener beweging zouden kunnen aansturen, is absurd.

Heeft Hollywood het dan altijd mis? Nee, soms wordt in films tegen de waarheid aangeleund. In de film 'The Hunt for the Red October' (1990) naar het boek van Tom Clancy, worden satellietfoto's gebruikt om aan te tonen dat Sovjet oorlogsschepen de haven verlaten. De beste film op dit gebied is Patriot Games (1992) die eveneens is gebaseerd op een boek van Tom Clancy.

Hierin speelt Harrison Ford de ex-CIA analist Jack Ryan, die helpt in het lokaliseren van een groep IRA terroristen. De CIA denkt dat deze terroristen in een kamp in de Libische woestijn onderdak hebben gevonden. Er blijken echter veel van dit soort kampen te zijn en voor dat de aanval

wordt ingezet, moet wel het juiste kamp worden gevonden. Gebruik makend van satellietbeelden proberen Ryan en een photo interpreter te bepalen wie er zich in een bepaald kamp bevinden. De paar beelden waar ze over beschikken zijn echter korrelig en onduidelijk. Mensen kunnen weliswaar worden onderscheiden, maar er kan niet worden vastgesteld wie wie is. Scènes uit verschillende beelden moeten met een loep worden vergeleken. Een vrouw wordt als zodanig alleen maar herkend vanwege haar decolleté en een man omdat hij kaal is. Deze manier van werken ziet er allemaal heel realistisch uit, behalve dan dat er kleurenbeelden worden gebruikt in plaats van zwart-wit. Ook weten de terroristen wanneer de satellieten overkomen (dat is namelijk voorspelbaar) en verschuilen zich dan in tenten. Dat alles zich loodrecht onder de satelliet afspeelt nemen we dan maar met een korreltje zout. Spionagesatellieten bevinden zich zelden loodrecht boven het doelgebied en nemen dus bijna alle beelden onder een bepaalde hoek op. Later wordt het sciencefictiongehalte toch weer erg opgeschroefd als Ryan 'live' mee kan kijken wanneer commando's het betreffende kamp overvallen.

Kortom: Spionagesatellieten kunnen beelden van een zogenaamd 'denied territory' maken en vormen zo een belangrijk onderdeel in het totale 'intelligence' proces. Echter, ze kunnen niet als een Zeppelin boven hun doel blijven hangen en 'technisch' geen videobeelden doorgeven, noch in real-time, noch op een later tijdstip. ♦

Ikonos. Op dit moment de enige commerciële satelliet die foto's kan maken met resoluties van één meter.

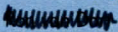
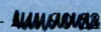
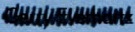
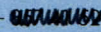
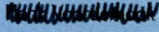
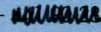
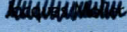
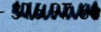

Kandidaten gezocht!!!

De verkiezingscommissie MC-MID heeft per brief aan alle personeelsleden van de MID een aankondiging gedaan van de te houden verkiezingen voor de Medezeggenschapscommissie van de Militaire Inlichtingendienst (MC-MID). Deze verkiezingen zullen plaatsvinden op 30 november aanstaande.

Door de verkiezingscommissie MC-MID

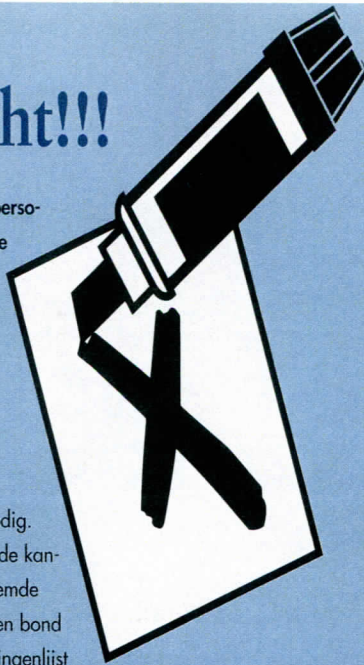
Voor het houden van verkiezingen zijn wel kandidaten nodig. Voor de personeelsleden die lid zijn van een bond wordt de kandidaatstelling door de bond verzorgd, dit zijn de zogenoemde georganiseerden. Personeelsleden die geen lid zijn van een bond (ongeorganiseerden) kunnen op basis van een handtekeningenlijst (met 30 handtekeningen van ongeorganiseerde MID-medewerkers) zich bij de verkiezingscommissie kandidaatstellen. De model-handtekeningenlijst is op te vragen bij de verkiezingscommissie.

De verkiezingscommissie bestaat uit:

	(AAR/CIU)	Voorzitter	Telefoon: 070 -
	(AVIC/Det. Oost)		Telefoon: 055 -
	(HBDI)		Telefoon: 070 -
	(ACIV/Det. West)	Adviseur	Telefoon: 070 -
	(AVI/OVIC)	Adviseur	Telefoon: 0545 -

Mocht u meer willen weten dan kunt u met bovenstaande personen contact opnemen of met de andere leden van het 000/DC-MID.

De verkiezingscommissie hoopt dat zich voldoende medewerkers, georganiseerd en ongeorganiseerd, kandidaat zullen stellen. ♦

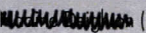
In de zomer van 1978, na het behalen van haar diploma, stapte Caroline op haar fiets en reed naar de Frederikkazerne in Den Haag. Ze zette haar fiets neer bij de portier van gebouw 32. De portier zat in die tijd nog achter een schrijfafeltje in de hal en was behalve portier ook verkoper van snoep en sigaretten. Ze vroeg hem op haar fiets te passen, en vervolgens wilde ze weten waar Personeelszaken was. Bij Personeelszaken introduceerde Caroline zichzelf en wilde ze weten of er een baanje voor haar was. "Heeft u een vacature in de krant gelezen", werd haar gevraagd. "Vacature, nee, ik wil gewoon weten of ik hier kan werken", zei ze brutaal langs haar neus weg. Waarop de functionaris van Personeelszaken antwoordde dat ze maar een afspraak voor de volgende week moest maken. "Waarom", vroeg Caroline, "We kunnen nu toch praten". Het gevolg was dat Caroline op 13 november 1978 in dienst trad bij het ministerie van Defensie, Directie Materieel Koninklijke Landmacht op de 'Frederik' in gebouw 32. Na een aantal verschillende functies werkt ze tweeëntwintig jaar later nog steeds bij Defensie en is ze weer terug in haar vertrouwde gebouw 32.

Door Marinette Bemelmans-Oonincx

Voor wie Caroline niet kent, vanaf 6 april 1987 werkt ze bij, de nu opgeheven Afdeling Militaire Inlichtingendienst Koninklijke Landmacht, als secretaresse van het Hoofd Sectie Veiligheid. Die functie verruilde ze in 1991 om secretaresse te worden bij Kolonel Bosch, het toenmalige hoofd AMIDKL. Sinds 1 augustus 1999 is Caroline secretaresse van onze directeur (D). Ze heeft zeker geen ambities de MID te verlaten, verknocht als ze is aan het inlichten en veiligheidswerk, en vooral aan de mensen die er werken. Caroline: "Ik vind het een hele leuke uitdaging om de verandering mee te maken die de reorganisatie teweeg brengt. Het is een uitdaging te ontdekken of ik flexibel genoeg ben om goed in te spelen op al deze veranderingen. Ik kan bijvoorbeeld niet blijven zeggen, toen, bij de AMIDKL... Als secretaresse van D moet ik toch het voortouw nemen en nieuwe activiteiten ontplooiën. Terug in de Frederikkazerne vind ik ook leuk, ik heb er tenslotte de meeste tijd doorgebracht."

Velen van ons kennen Caroline wel als secretaresse van D, maar waarschijnlijk niet in de hoedanigheid van amateur-geologe. Door een vriend is Caroline geïnteresseerd geraakt in geologie. "Zijn verhalen waren voor mij zo'n verrassing, ik wist helemaal niet hoe al die stenen ontstaan. Ik had het idee dat stenen door één of ander genetisch gemanipuleer gemaakt zouden zijn. Maar het is zo simpel, de aarde geeft het gewoon. Er vinden zoveel processen in de aarde plaats, dat kun je je niet voorstellen. De aarde heeft net als andere planeten een gelaagd

BEVORDERING TUSSEN VERHUISDOZEN!

Eerste-luitenant (KLu) is op 17 augustus 2000 met terugwerkende kracht bevorderd tot kapitein. "We zaten midden in de verhuizing. De bevordering van Nadine, tussen de verhuisdozen, was mijn eerste daad. Ik vond dat erg uniek.", zegt kolonel Peter

Lambrichts met een glimlach. "Ik zit net op mijn nieuwe werkplek als Hoofd Afdeling Analyse en Rapportage en heb gelijk de eer een nieuwe medewerkster te bevorderen, dit terwijl ik haar nog niet eerder ontmoet heb. Door wat administratieve beslommingen heeft de beschikking enige tijd op zich laten wachten, maar nu heb ik haar toch kunnen bevorderen.

De bevordering vond plaats in het bijzijn van luitenant-kolonel Jan Maat (accountmanager KLu), luitenant-kolonel Henk Dorsers (voorzitter decentrale herplaatsingscommissie MID) en Majoor Berry van Nistelrooy (opleidingsbeleid MID). Helaas kon ik op dat moment geen burger en geen marine officier vinden, anders was de ceremonie een compleet paarse aangelegenheid geweest.", besluit kolonel Lambrichts het gesprek. ♦

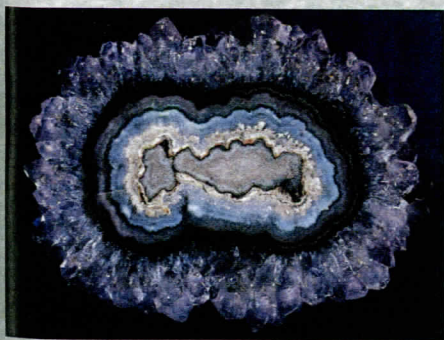

Caroline ~~over haar hobby als amateur-geologe~~ over haar hobby als amateur-geologe

'Op zoek naar een zogenoemd eitje'

bouw, net als een pitvrucht. Het is een gelaagdheid naar soortelijk gewicht, met het zwaarste materiaal in de kern, waaromheen steeds lichtere schillen liggen. Behalve soortelijk gewicht verschillen de schillen ook in chemische samenstelling. De aardkern bestaat voornamelijk uit ijzer; eromheen liggen achtereenvolgens de aardmantel en de aardkorst, opgebouwd uit mineralen, en ten slotte oceanwater en atmosferische gassen. Door warmtetransport in het inwendige van de aarde, wordt vloeibaar magma met de daarin voorkomende mineralen naar de oppervlakte van de aarde bewogen. Aan het oppervlak koelt de magma af en vormt hard gesteente. In dit gesteente bevinden zich ook de mineralen al naar gelang hun chemische samenstelling, druk, temperatuur en tijd waarin zij zijn gevormd. Elk mineraal heeft dus zijn eigen samenstelling (chemische formule) en eigenschappen om het maar

zo even uit te drukken. Een diamant is harder dan een robijn of een stuk calciet of gips. Ook heeft elk mineraal zijn eigen vorm en kwaliteit. Ondermeer om deze reden verzamelen veel mensen mineralen. De één heeft meer plezier in het verzamelen van ruwe stukken steen, waarin de mineralen heel mooi uitgekristalliseerd zijn en in een vitrinekast staan te pronken, terwijl een ander het bewerken van de steen tot sieraad als hobby heeft.", legt ze uit.

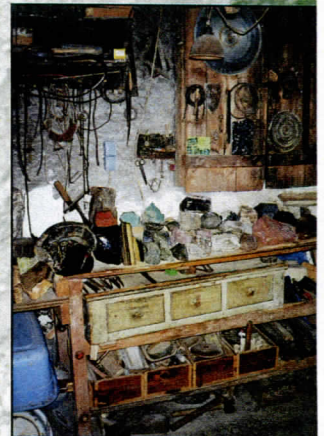
"De geologie, de aardwetenschap, is een onderwerp dat alles te maken heeft met het vinden van mineraalgesteente. Leuk is daarom ook dat je een geologisch proces al heel dicht bij huis kunt meemaken. Als je bijvoorbeeld in Duitsland naar de Vulkaaneifel gaat, zie je wat een vulkanische uitbarsting ± 10.000 jaar geleden heeft veroorzaakt en dat deze activiteit nog steeds relatief dicht aan de oppervlakte zit, getuige de warmte van de aarde. Wat daar nog meer waar te nemen is, zijn de gassen die nog steeds opstijgen in de verschillende Maaren (vulkanische meren) en de rookpluimpjes uit de grond die naar zwavel 'ruiken'. Maar natuurlijk hebben we dicht bij huis ook iets te zien. Denk bijvoorbeeld aan de kalkgroeve van de ENCI bij Maastricht met zijn fossiele voorkomen. Deze kalkgroeve is gevormd door de kalk van onder meer schelpen uit de toenmalige zee die daar lag. Ook dit is een geologisch proces. Gebergtevorming en aardbevin-

gen zijn ook geologische processen die ons de laatste tijd nogal bezighouden (Turkije), kortom de aarde blijft een boeiende planeet die mij blijft inspireren en de bron is voor mijn hobby."

Op de vraag hoe je aan zo'n hobby begint en wat je ermee doet, antwoordt Caroline: "In eerste instantie ga je heel veel lezen over het ontstaan van de aarde en allerlei processen die erbij komen kijken. Daarna ga je je oriënteren over de omgeving waar je stenen kunt vinden. Idar Oberstein is daar een goed voorbeeld van. Voor geologen is dit de rijkste stad ter wereld. De steenslijperijen daar zijn beroemd. Vanuit de hele wereld worden stenen naar Idar Oberstein gestuurd om geslepen te worden.

Ook het ambachtelijk slijpen gebeurt hier nog steeds. Er wordt tegenwoordig op een hele andere manier geslepen. Het slijpen is geautomatiseerd. Hoewel dit veel minder tot de verbeelding spreekt, gaat het nu natuurlijk veel sneller en preciezer".

Caroline is onlangs een week in Duitsland geweest in de buurt van Idar Oberstein om naar stenen te zoeken. Ze doet dit vaak samen met vrienden, ze vindt het niet echt nodig lid te worden van een vereniging. Hoe gaat een amateur geologe eigenlijk te werk? "Nou, dat is heel simpel. Er worden boekjes uitgegeven waar vindplaatsen van stenen in staan. Ik ga op zoek naar een bepaalde berg die wordt afgraven. Dat noemen ze een steengroeve. De berg wordt meestal gesprongen met behulp van dynamiet. Dit afgraven en laten springen gebeurt door professionele bedrijven. De brokstukken gaan naar steenfabrieken waar ze worden verwerkt (bijvoorbeeld de stenen tussen de rails). Na zessen, wanneer zo'n werkdag erop zit, is de beste tijd om te zoeken naar interessante stenen.

Overigens, wanneer je op een camping verblijft zoals ik meestal doe, hoor je van de andere amateur-geologen wanneer je het beste naar een bepaalde groeve kunt gaan. De meeste amateur-geologen zijn erg sociaal en helpen elkaar de beste plekjes te vinden. Aan het einde van de dag ga ik op zoek naar een zogenoemd eitje. Dit is een stuk steen in de vorm van een ei met een andere, vaak lichte kleur, dat aan het moedergesteente vastzit. Dat tik ik dan los en wanneer je dit laat doorsnijden, vind je vaak de mooiste stukken steen”, aldus Caroline. “Met die ruwe stukken steen kun je verschillende dingen doen, het ligt er maar aan wat je mooi vindt. Je kunt het polijsten en slijpen. Daarna kan het eindproduct bewerkt worden. In de vele winkels in Idar Oberstein vind je daar vaak hele kitscherige voorbeelden van. Zelf vind ik het erg leuk om sieraden te kunnen maken. Daarom ga ik in september een cursus volgen om te leren slijpen. Op termijn wil ik ook graag een cursus doen om edelsmid te worden. Het is natuurlijk prachtig als je iets helemaal zelf kunt maken. Het liefst maak ik iets met zilver, daar houd ik het meeste van. Overigens vind ik alle gekleurde stenen mooi, ze zijn allemaal uniek. De luipaardagaat vind ik erg mooi, of de landschapsagaat. Dat is een beige tot lichtbruine steen waarin aderen zitten die donker gekleurd zijn. Het lijkt net of deze aderen of nerven op de steen getekend zijn in de vorm van een landschap, prachtig! Mijn favoriete kleurencombinatie is malagiet en azuriet. Waar ik niet zo om geeft zijn diamanten, die zien er eigenlijk allemaal hetzelfde uit.

Ik zou nog wel eens naar Brazilië willen of naar Californië, daar vind je ook prachtige stenen maar voorlopig kan ik nog goed uit de voeten in Duitsland.”

Caroline vertelt heel enthousiast over de verschillende soorten stenen, maar ze wil ook graag kwijt hoe haar geologen uitrusting eruit ziet. “Allereerst heb ik een goede (werk)handschoen aangeschaft, want je slaat nogal eens je eigen hand. Een klein ‘geologenhamertje’ is ik altijd bij me. Een grotere hamer is ook heel handig om de grotere stukken steen stuk mee te slaan. Daarnaast natuurlijk een beitelmotortje om de steen mee los te krijgen. Goed schoeisel is onontbeerlijk, je doet alles lopend in zo’n ste

groeve. Bovendien zijn de groeven vaak erg diep afgegraven, dus je loopt en klautert heel wat af. De groeven hebben verschillende niveaus, onderverdeeld in plateaus. Wat je ook nodig hebt is een stevige rugzak om alle stenen in mee te sjouwen. Legrugzakken zijn daar erg geschikt voor. Eigenlijk moet je ook een helm en veiligheidsbril dragen, maar ik moet eerlijk zeggen dat ik dat niet vaak doe. Zeker die bril, dat vind ik een erg onhandig ding”.

Caroline heeft thuis al een hoop verschillende stenen liggen. Haar man Marcel maakt binnenkort een mooie vitrinekast waar ze alle stenen in kan zetten. “Die kastje komt in de hal te staan, anders staat mijn ‘hobby’ zo dominant in de woonkamer. Dat zou ook niet eerlijk zijn, want Marcel houdt namelijk van vissen en ik zou het ook niet leuk vinden als zijn hengels in de kamer hingen!”, besluit Caroline lachend. ♦

Introductie van De Nieuwe Linie

Het Jongeren netwerk van het Ministerie van Defensie

Door Angélique Appels

In een grote organisatie als Defensie valt het voor met name nieuwe medewerkers niet altijd mee om de weg te vinden. Contacten met collega's van een ander organisatiedeel worden vaak moeilijk gelegd. Het Jongeren netwerk Defensie heeft zich daarom onder meer als doel gesteld om de onderlinge contacten te bevorderen en de betrokkenheid van de medewerkers van het ministerie van Defensie (zowel militair als burger) bij de organisatie te vergroten. Aan deze doelstelling wordt op verschillende manieren inhoud gegeven. Zo is er de maandelijkse borrel die op de laatste donderdag van de maand afwisselend bij de centrale organisatie, de krijgsmachtdelen of café Couperus wordt gedronken. Daarnaast worden lezingen, sportac-

tiviteiten en werkbezoeken georganiseerd. Verder worden, in samenwerking met jongerenverenigingen van andere ministeries, interdepartementale activiteiten georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn de jaarlijkse debatwedstrijd en het dictee. Om op al deze activiteiten te kunnen terugblikken wordt een aantal keer per jaar een Nieuwsbrief uitgebracht en volgt aan het einde van het jaar het jaarverslag. Het jaarverslag 1999 ligt ter inzage bij Bureau Communicatie, kamer 7.27 (Frederik). Het Jongeren netwerk Defensie bestaat nu ruim anderhalf jaar en telt inmiddels 225 leden. Nieuwe leden zijn uiteraard altijd van harte welkom. Voor aanmelding en/of meer informatie kun je terecht bij Wilma Vierling, telefoonnummer 070 - 318 67 30 of bij Angélique Appels, bereikbaar onder nummer 070 - 316 91 38. ♦

JAARVERSLAG 1999 de Nieuwe Linie

**‘De luiken open,
de verstarring voorbij’**

27 januari 2000 **UITGAVE:**
de NIEUWE LINIE
Het jongeren netwerk van het Ministerie van Defensie